

BALANS

perspectief voor ieder kind

Reactie Oudervereniging Balans op internetconsultatie vrij en veilig onderwijs

<https://www.internetconsultatie.nl/vrijenveiligonderwijs/b1>

Balans heeft met positieve belangstelling het wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs bekeken. Het is belangrijk dat school een plek is waar zowel leerlingen, onderwijsprofessionals als ouders veilig zijn en zich ook veilig voelen. Het is goed ter bescherming van alle betrokkenen om randvoorwaarden rondom sociale veiligheid beter te regelen in de wet. En zo voor iedereen heldere kaders te scheppen.

Een formele klacht bijna nooit de oplossing bij sociale onveiligheid

Tegelijkertijd willen we opmerken dat sociale veiligheid op school veel meer vraagt dan wetten en regels. De menselijke maat, een klimaat van wederzijds vertrouwen waar iedereen er mag zijn met zijn eigenheid en ondersteuningsvragen laat zich lastig vangen in een wet. Daarom willen we ook hier nogmaals benadrukken dat het indienen van een klacht waar het in deze wet om gaat, veelal niet de oplossing is als het om veilig onderwijs voor iedereen gaat. Wanneer het komt tot een formele klacht, zijn de onderlinge verhoudingen meestal al dusdanig ernstig verstoord dat er geen sprake meer is van wederzijds vertrouwen en een open samenwerkingsklimaat. Bovendien zien ouders regelmatig af van het indienen van een zorgelijke of begrijpelijke klacht door (angst voor) de mogelijke gevolgen van een klacht voor hun kind.

Zie het [rapport van balans 'Ieder kind overal veilig'](#).

Naar aanleiding van de concept wettekst en Memorie van Toelichting (MvT) hieronder onze reactie aan de hand van de genoemde veranderingen

- 1. Ten eerste wordt de jaarlijkse monitor van de veiligheidsbeleving op school uitgebreid.**

[Veiligheidsbelevingsmonitor onder ouders](#)

Wij vinden het een goed idee dat de monitor veiligheidsbeleving op school wordt uitgebreid met een monitor voor onderwijspersoneel. Naast de veiligheidsbelevingsmonitor voor leerlingen en onderwijspersoneel pleiten wij ook voor een monitor onder ouders. Jonge en kwetsbare leerlingen zijn veelal zelf niet of minder goed in staat hun zorg te verwoorden of in een monitor naar voren te brengen. Denk bijvoorbeeld aan leerlingen uit de onderbouw. Maar ook kwetsbare

jongeren zullen in een monitor minder snel aangeven wat er bij hen speelt en leeft. Bovendien horen wij ook regelmatig van ouders terug dat zij zich onveilig of onheus bejegend voelen door medewerkers van de school. Wij vinden dan ook dat voor een compleet beeld rondom veiligheidsbeleving in het onderwijs ook een monitor onder ouders noodzakelijk is.

Daarnaast kan een monitor voor het meten van sociale veiligheid een vertekent beeld geven omdat het veelal om incidenten gaat die wel ernstig kunnen zijn. In aantallen zal een monitor dan misschien geen alarmerende of opvallende score geven. Als het om sociale veiligheid gaat moet ieder signaal serieus worden genomen.

[Volledige anonimiteit voorwaarde voor vrij en veilig kunnen deelnemen](#)

Zorgen maken wij ons over de anonimiteit en daarmee veiligheid om in de monitor open en veilig (zonder angst voor eventuele consequenties) al je zorgen en gevoelens te kunnen uiten. Zeker bij een onderwerp waarbij het openlijk delen van het verhaal je kwetsbaar maakt of dat dit zo voelt.

Citaat memorie van toelichting: *'De resultaten van de monitor zullen, zoals voor de resultaten van de monitoring van de veiligheidsbeleving van leerlingen nu reeds het geval is, geanonimiseerd naar de inspectie worden gestuurd.'* Hieruit concluderen we – en dat sluit ook aan bij signalen die we ontvangen- dat de huidige veiligheidsbelevingsmonitor onder leerlingen niet vrij en veilig zonder angst voor eventuele consequenties kan worden ingevuld of dat het gevoel ontstaat dat dit mogelijk consequenties kan hebben. Blijkbaar bestaat de mogelijkheid dat de resultaten niet geanonimiseerd bij bijvoorbeeld de directie of het bestuur van de school terecht komen. Wij vinden het voor de betrouwbaarheid cruciaal dat een veiligheidsbelevingsmonitor zowel onder ouders, leerlingen als onderwijspersoneel altijd door een externe onafhankelijke partij wordt uitgevoerd en gegarandeerd wordt dat de onderwijsinstelling/school net als de onderwijsinspectie altijd alleen geanonimiseerde resultaten ontvangt. En zouden het goed vinden wanneer dit formeel wordt vastgelegd.

Ten slotte willen we over de veiligheidsbelevingsmonitor nog opmerken dat deze alleen zinvol is wanneer de resultaten daadwerkelijk worden meegenomen in het beleid rondom veiligheid en klachten. Zie ook punt 4.

- 2. Ten tweede introduceert dit wetsvoorstel een registratieplicht voor veiligheidsincidenten, en een meldplicht voor de meest ernstige incidenten. Daar komt bij dat de meld- en overlegplicht bij een vermoeden van een seksueel misdrijf wordt uitgebreid tot situaties waarin er aanleiding bestaat om te vermoeden dat er sprake is van seksuele intimidatie.**

[Beoordelen wanneer er sprake is van een veiligheidsincident of ernstig veiligheidsincident](#)

De meldplicht aan de inspectie, die nu alleen geldt voor seksuele misdrijven, uitbreiden naar incidenten die betrekking hebben op de (sociale) veiligheid en het

welbevinden van leerlingen zien wij als positief. Wel zetten we vraagtekens bij de uitvoering. In de tekst lezen we over een onveilig klimaat voor openheid over seksuele geaardheid en ook pesten. Sociale veiligheid is veel breder. Denk ook aan buitensluiten of het ontbreken van een passend onderwijsaanbod. In het [rapport van balans 'Ieder kind overal veilig'](#) werd juist dit vaak aangegeven als reden voor het ontstaan van sociale onveiligheid. Een registratieplicht voor veiligheidsincidenten en meld- en overlegplicht bij de meest ernstige situaties is suggestief. Want wanneer is iets een veiligheidsincident en wanneer is het een ernstig veiligheidsincident. En wie beoordeelt dit. Er wordt bijna nooit aan onafhankelijke waarheidsvinding gedaan zodat deze beoordeling veelal plaats zal vinden op zichtbare kenmerken en is daarom niet objectief. Terwijl juist bij sociale veiligheid er vaak verborgen en minder direct zichtbare situaties spelen. Duidelijke richtlijnen zijn hierbij zeker nodig.

[Uitvoering registratie en meldplicht niet alleen neerleggen ter beoordeling bij het bestuur](#)

Voorkom suggestief handelen naar eigen inzicht. Wat tot gevolg kan hebben dat de verhoudingen nog verder verstoren. Wij vinden het belangrijk dat ouders en leerlingen en de besturen een gelijkwaardige stem krijgen. Zodat als een van de betrokkenen vindt dat het incident dusdanig ernstig is dat dit om een melding vraagt, dit ook wordt gedaan. En dat deze mogelijkheid niet alleen neergelegd wordt bij het bestuur van de scholen als betrokken en tevens belanghebbende partij. En dat er na een melding minimaal navolging volgt en de direct betrokkenen hierover worden geïnformeerd.

Iedere situatie van sociale onveiligheid is zorgelijk. Wat wordt er gedaan met de geregistreerde casussen van veiligheidsincidenten die niet bij de onderwijsinspectie (hoeven te) worden gemeld? Een registratieplicht zal niet automatisch overal zorgen voor een verbetering van sociale veiligheid op school waarbij er lessen geleerd worden en beleid wordt aangepast. Terwijl juist die 'lessen leren' en beleid aanpassen volgens ons het doel is van de registratie- en meldplicht.

- 3. Ten derde wordt voorgesteld het klachtenstelsel in het funderend onderwijs te versterken door scholen te verplichten een vertrouwenspersoon aan te stellen en zich aan te sluiten bij een landelijke klachtencommissie die bevoegd is bindende oordelen te geven.**

[Duidelijke voorwaarden voor goed kunnen uitoefenen taak als vertrouwenspersoon](#)

Het is goed dat het klachtenstelsel wordt versterkt. En dat het verplicht wordt dat iedere school een externe vertrouwenspersoon aanstelt. Wij zien hier graag aan toegevoegd dat deze vertrouwenspersoon verplicht geschoold wordt in deze taak. Er in de formatie ruimte wordt gecreëerd voor het uitoefenen van deze taak. En dat onafhankelijkheid wordt gewaarborgd. De vertrouwenspersoon moet door leerlingen, ouders en professionals rechtstreeks te benaderen zijn. En niet zoals we nu regelmatig horen dat de mogelijkheid tot contact met de vertrouwenspersoon loopt via een verzoek aan bijvoorbeeld de directie van de school. De klachtenprocedure en

directe contactgegevens dienen altijd duidelijk vindbaar te zijn op een logische plek. Zoals bijvoorbeeld in de schoolgids.

De verplichting voor scholen om zich aan te sluiten bij een klachtencommissie die bevoegd is een bindend oordeel te geven zal bijdragen aan het verbeteren van het klachtenstelsel.

[Geef de klager dezelfde positie als de school wat betreft het om dringende redenen afwijken van het oordeel van de klachtencommissie](#)

Nu een uitspraak van de Landelijke Klachtencommissie een bindend advies wordt is het goed dat de school binnen 4 weken met een onderbouwing kan komen waarin staat waarom en op welke punten het advies niet wordt opgevolgd. En dat de klachtencommissie dit op redelijkheid toetst. Wij zouden deze zelfde mogelijkheid ook willen zien voor de klager (veelal de ouder en/of leerling). Ouders starten een klachtenprocedure veelal in een ongelijkheidspositie ten opzicht van de school. Ouders hebben meestal geen toegang tot (juridische) ondersteuning bij het doorlopen van een klachtenprocedure. Terwijl de school zowel bij de voorbereiding als bij de procedure wel gebruikt maakt van (juridische) ondersteuning. Door alleen de school de mogelijkheid te geven met een onderbouwing te komen waarom en op welke punten het advies niet wordt opgevolgd en ouders niet dezelfde mogelijkheid te bieden wordt een ongelijkheidspositie met betrekking tot het bindend advies gecreëerd.

[Laat niet de school maar de klachtencommissie uitspraken altijd melden bij de onderwijsinspectie](#)

Verder vinden wij dat niet de school maar de klachtencommissie formeel de taak moet krijgen om hun uitspraken altijd te melden bij de onderwijsinspectie zodat dit meegenomen kan worden in het toezicht. Een uitspraak van de klachtencommissie geeft een weloverwogen oordeel wat altijd waardevol is voor het toezicht op de school.

- 4. Ten vierde wordt, als sluitstuk van het veiligheidsbeleid, een verplichting geïntroduceerd om het veiligheidsbeleid jaarlijks te evalueren en daarbij een aantal specifieke informatiebronnen in ieder geval mee te nemen.**

Een jaarlijkse evaluatie van het veiligheidsbeleid vinden wij een goede zaak.

Tenslotte:

[Meldingen via netwerk Jouw Veilige School](#)

In de MvT staan nu op enkele plekken verwijzingen naar het Coalitieakkoord 2021-2025 zoals bij de ambities ten aanzien van de behandeling en afhandeling van klachten. Met als doel dat ouders geholpen en gehoord worden. Daarnaast wordt er alleen in algemene zin genoemd

dat er in het coalitieakkoord veel aandacht is voor de veiligheid van leerlingen en personeel en de omgang met klachten. Hieraan zouden wij graag een verduidelijking van de uitvoering toegevoegd zien met een verwijzing naar het meldpunt wat in het coalitieakkoord 2021 - 2025 staat. Dat dit vormgegeven wordt *via jouw veilige school*, het expertisenetwerk, en de bespreking van casuïstiek waarbij ouders, leerlingen of onderwijsprofessionals vastlopen. En dat casussen waar binnen het netwerk geen passend antwoord voor wordt gevonden worden neergelegd bij OCW. Zo wordt ook deze route rondom meldingen die betrekking hebben op sociale veiligheid op school geformaliseerd.

[Wij steunen ook de inbreng van Ouders & Onderwijs](#)